

בלבבי משכן אבנה

USA 718.521.5231

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245

דע את שמחתך

שמחה של מצוה • פרק טז'

תפיסת החיבור בכל דבר

כפי שנתבאר השמחה בעומק עניינה חיבור, עתה נוסיף ונבאר, הנה בבריאה שבורא העולם ברא, נאמר בחז"ל (בראשית רבה יז, ד) שאדם הראשון אמר לקב"ה לכולם בראת בן זוג, לי לא בראת בן זוג. ועל זה נאמר, ויאמר אלוקים לא טוב היות האדם לבדו. כלומר הקב"ה ברא לכל דבר בן זוג. מה שמבואר בדברי רבותינו, זה לא מתגלה רק באדם, זה לא מתגלה רק בבעל חי, זה מתגלה בדקות גם בצומח, וגם בדומם. לכל דבר יש בן זוג, רק לא רואים את זה בעין הגשמית, אבל רואים זאת בעין היותר מחקרית, רואים את הדברים האלה בחלקם. רואים את זה בצורה מחז"ל (פסחים נה, ב) אומרים מרכיבים הרכבה של זכר ונקבה, כדוגמא של עצי לולב וכדומה. יש גילוי לצומח ברובד של זכר ונקבה, ובדקות גם בדומם. כלשון הגמרא (בבא בתרא עד, ב) כל מה שברא הקב"ה בעולמו, זכר ונקבה בראם, זה לא נאמר רק על מדבר ובעל חי, זה נאמר גם על צומח וגם על דומם. הכול בנוי במערכת של חיבור.

כאשר אדם נמצא במדרגה פנימית, אז הוא תופס את כל הבריאה כולה כמעשה מצוות. כנודע מחוברת הלבבות הידוע, שאין בבריאה אלא מצוות או עבירות. פשוטם של

דע את ביטחונך סוגיית הבטחון בגשמיות ובמכשירי הרוחניות

"ותן שכר טוב לכל הבוטחים בשמך באמת". בברכה זו אנו מבקשים, שהקב"ה יתן שכר לאלו שבוטחים בו באמת.

תחילה נתבונן בס"ד בסוגיית "הבוטחים באמת", ולאחר מכן נעסוק בבקשת השכר שהיא תולדה של הבטחון.

שלושה כוחות באדם סוגיית הבטחון, כוללת חלקים רבים מאד מהיקף החיים של האדם. בכללות ממש, ישנם שלושה כוחות באדם: כח של השתדלות, כח של בטחון, והממוצע ביניהם הינו כח התפילה.

כח ההשתדלות, הינו ה'כוחי ועוצם ידי' שהאדם פועל. כח הבטחון הינו הכרת האדם שמי שפועל זה הבורא יתברך שמו, וכח התפילה הינו הכח הממוצע ביניהם. כלומר, מחד כאשר האדם מתפלל, הרי שיש לו צד של פעולה בדבר, אולם מאידך הוא פונה אליו ית"ש שיעשה ויפעל, והרי שהוא מכיר בכך שמי שפועל זה הוא יתברך. שלושת החלקים הללו, קיימים ומלווים את האדם בכל ענין וענין מחלקי החיים.

מבואר בדברי רבותינו, שבין בגשמיות ובין ברוחניות יש סוגיא של בטחון. ואף שעל פי פשוטם של דברים נראה שעיקר סוגיית הבטחון שייכת בענייני גשמיות, אולם מבואר בגר"א ועוד, שכשם שישנו מהלך של בטחון בגשמיות, על אותו משקל יש מהלך של בטחון ברוחניות. ובעומק יותר, יש מהלך של בטחון של גשמיות, מהלך של בטחון במכשירי הרוחניות, ומהלך של בטחון ברוחניות עצמה.

כח הכפירה שבנפש נשתדל בס"ד להתבונן מעט בשורשי הסוגיא.

כפי שנתבאר בראשית הדברים, ישנן שתי תפיסות שורשיות מהיכן מגיע כח הפעולה. ישנה תפיסה שהאדם מכיר ומרגיש שכח הפעולה בא מעצמו, נראה לו שהדברים נפעלים מכוחו וגבורתו. ויש כח של בטחון שהאדם מכיר ומרגיש שמי שפועל, הוא הבורא ית"ש.

בוודאי שמצד שורש האמונה, ישראל מאמינים בני מאמינים שהקב"ה עשה עושה ויעשה לכל המעשים כולם. זוהי ההכרה היסודית והשורשית אצל כל מי שבשם בן ישראל יכונה - שהוא מאמין בן מאמין.

ברם כנגד אותה הכרה שנמצאת בשכל, שהשורש שלה מאור קדושת הנשמה של כל בר ישראל, במדרגת לבו של האדם ששם אור האמונה לא התגלה, הרי הוא מכיר ומרגיש שהוא עצמו פועל את הדברים. למעשה, זהו כח של כפירה

הנפש שה'אני' של האדם פועל. ואמ- גם נקנס על האדם שהוא צריך לפעול מאותו מקום, אבל כאמור, זה נובע מכח הכפירה שבנפש.

כאשר ברור לאדם שזהו מקום ההש- תדלות שלו, בכך מתחוויר לו שמהלך העבודה הינו להגדיל את האמונה ולה- קטין את הכפירה, וממילא ברור לו כי בסדר החיים שלו עליו להגדיל את הב- טחון ולהקטין את ההשתדלות.

אדם יכול לעמול שנים רבות לפרנ- סתו [הוא או רעייתו, אין נפק"מ כלל], וב"ה הוא זכה וקיבל 'שטעלע' [מקום יציב], או שרעייתו זכתה לקבל מקום עבודה מסודר, עם כל הטובות שיש- נם, וב"ה גם לימי הזקנה יש פנסיה, והם מסודרים. כמובן שבמצב זה הוא רגוע, ומשוכנע שהם יחיו בימי הזקנה בכבוד וימותו בכבוד.

אולם אליבא דאמת, הסתכלות זו הינה מעוותת מאד, ושונה מכל דרכי החיים האמיתיים של יהודי. יהודי שחי ומבין שכח הפעולה של ההשתדלות הוא כפירה, א"כ אף שהוא מכיר בעצמו שאינו במדרגה של אמונה שלמה, אך במקביל הוא יודע שההשתדלות יסודה מכח הכפירה, וכל ימיו הוא מעורר את אור האמונה ולהקטין את כח הכפירה שבנפש, הרי שכל ימיו עליו לעמול לה- גדיל את הבטחון ולהקטין את ההשת- דלות, וא"כ איך יערב לו לחוש שלווה הנפש שיש לו עבודה מסודרת מגיל עשרים עד שישים וחמש, ולעבוד מדי יום כסדר עד שעה שלוש עד ארבע מתוך רוגע שיש פרנסה מסודרת?? הרי בכך שהוא קבע לעצמו את מדרגת ההשתדלות שלו לארבעים וחמש שנה, זהו 'בית הקברות' המוחלט של הנפש!

■ מהספר הקרוב "בלבבי-ביטחון" מהשיעור תפילה 112 בטחון

חלק ממנו, כיון שהוא מרגיש כי זהו סדר בריאתו של עולם. אולם אליבא דאמת, כל אחד מאיתנו שעושה השת- דלות, עליו להבין ולהכיר שההשתדלות שהוא עושה הינה קנס, וצריך שיכאב לו על כך שקנסו אותו.

ובעומק יותר, כפי שהתחדדה נקודה יסודית מאוד בקומת נפשו של אדם, המקום שממנו האדם פועל את ההש- תדלות, הינו ממקום הכפירה שבנפש, ומכיון שיש לאדם כפירה, עליו 'לשלם' את הקנס, וממילא שיעור הקנס הינו כפי שיעור הכפירה שבנפש.

מי שאינו עוסק כסדר עם אמונה, ואינו מעורר בנפשו יומם ולילה את האמונה השלמה, הרי שהאמונה אינה בוערת בקרבו, וממילא לא כואב לו שיש בו כח של כפירה. בוודאי שאילו היה מגיע נביא ואומר לו שהוא כופר, הוא היה מזדעזע, אבל כסדר, הוא לא חי באופן שעיקר החיים שלו מוכיחים על אמונה באיתגליא, ולפיכך לא כואב לו שמעשיו מוכיחים כסדר על כפירה בנפש.

אדם יכול לקיים "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עד ערב", והוא עוסק לפר- נסתו שבע או שמונה שעות, [והמחמי- רים בקללת "בזעת אפריך" - אף עשר שעות ויותר], ולא כואב לו ששורש כל הפעולה הזו נובע מכח הכפירה שבנפש. אכן, רבים אפילו אינם יודעים שמשם נובע שורש הפעולה, אבל אפילו מי שכן יודע, לא כואב לו שרוב ימיו עוברים מכח הכפירה שבנפש, אלא הוא סבור שזהו סדר בריאתו של עולם, ולפיכך לא כואב לו שהוא מצוי תדיר בדרגת הכפירה שבנפש.

להגדיל את הבטחון ולהקטין את ההשתדלות מונחת כאן נקודה יסודית מאד במבט על כל ענין ההש- תדלות. השתדלות, פירושה תפיסת

בנפש. כלומר, למרות ששכל האדם מכיר שמי שפועל ועושה זהו הבורא ית"ש, וכך בעצם גלוי וברור בעומק נשמתו, אולם מאחר והנשמה נעלמת ואינה גלויה בשלמות אצל האדם, לפי- כך פעמים מתעורר אותו כח כפירה שמטעה אותו במדרגת לבבו לייחס את הפעולות לעצמו.

ההכרה בנפש שההשתדלות היא קנס מהיכן נובע אותו ניצוץ של כפירה בקומת נפשו של האדם?

ידועים דברי הרמב"ן, שהאמונה היא בכח, והבטחון הוא ההוצאה מן הכח אל הפועל. במקביל לכך, יש בכל אדם כח של כפירה, וכשם שהבטחון הינו הוצאה מהכח אל הפועל של האמונה, כך ההשתדלות הינה הוצאה מהכח אל הפועל של כח הכפירה שבנפש.

כאשר לא מתבוננים, האדם יכול לנהוג שנים רבות במהלך זה של יחוס הפעולות לעצמו, והוא תולה את הכל בחובת ההשתדלות, כשתדיר ורגיל על לשונו הפסוק שנתקלל בו אדם הרא- שון וכל יוצאי חלציו: "בזעת אפך תאכל לחם" וגו', ומשם הוא מסיק שיש דין של השתדלות...

אולם אליבא דאמת, ההשתדלות, כפי שמגדיר אותה הרמח"ל במסי- לת ישירים, הינה קנס שהקב"ה גזר על הנבראים. וא"כ ראשית על האדם להבין שההשתדלות היא מציאות של קנס. אולם לא די בהבנה בעלמא, אלא מלבד כך עליו להכיר בנפש שהוא מתעסק עם קנס.

ואף אלו שאמנם שמגדירים בפייהם שההשתדלות הינה קנס, אולם אם נדמה זאת למשל גשמי, הרי שכאשר אדם הולך לשלם קנס, הוא בוודאי מרגיש שקנסו אותו וצר לו שעליו לש- למו, אולם כאשר הוא עושה השתד- לות, מעשיו מוכיחים כי תחושה זו אינה

דברים הם, תמיד יש רצון ה', וצריך למצוא מה הקב"ה רוצה. יש מה שהשולחן ערוך אומר להדיא, מה מצווה ומה עבירה. ויש את נקודת אמצע, אבל גם בזה יש את רצון הבורא, בבחינת בכל דרכיך דעהו (משלי ג, ו). אך ההגדרה העמוקה היא שיש כאן יסוד של תפיסה, שכל מעשה הוא או מקרב ומחבר, או מרחק ומבדיל. דהיינו שכל מעשה בבריאה, המעשה הוא באופן כזה, או שהוא מגלה מציאות של פניה לדבר, צירוף לדבר וחיבור לדבר, או שהוא מגלה מציאות של הבדלה מהדבר.

על דרך כלל בני אדם עושים הרבה מעשים בכל יום, כל אחד מאתנו עושה בכל יום אלפי מעשים. וודאי יש קטנים ויש גדולים, אבל הוא עושה אלפי מעשים. כמה פעמים בן אדם הזיז את היד במשך היום, וכן על זה הדרך. כל אדם עושה לא פחות מאלפי מעשים כול יום. האם כל מעשה ומעשה שהוא עושה, מתגלה אצלו במדרגת גילוי שבנפש, שהמעשה הזה הוא מעשה של חיבור או מעשה של הבדלה, זה ההגדרה של המעשים של רוב בני אדם, הם לא מעשי מצוות ולא עבירות. כלומר, כי עצם כוח הפועל אצלם, שפועל בנפש, הוא לא תופס בכל רגע את התפיסה, של חיבור והבדלה.

מאיפה מונח בעומק, אחת מהסיבות היסודיות שרוב בני אדם, אין להם שמחה, [כהגדרה שורשית נאמר לעיל, מאז חטא אדם הראשון, שנאמר בו (בראשית ג, יט) כי עפר אתה ואל עפר תשוב, מידת העצבות תולדת יסוד העפר, ולכן באופן טבעי בני אדם נוטים לעצבות]. מה שנוגע עתה לענייננו הוא, המציאות שהאדם אינו תופס שכל המציאות שלו היא חיבורים או הבדלות, על אין לו את הכוח שנקרא שמח במצוות.

אדם גדול שמח במצוות, זה לא רק ההגדרה שהוא שמח במצוות כפשוטו, שיש תרי"ג מצוות, שס"ה, רמ"ח. שמח במצוות כלומר, שכל עשיותיו נתפסות אצלו כצוותא או כהבדלה. הגדרת אדם השמח במצוות הוא, שהאדם שמח בעצם החיבורים של מה שהוא עושה. המעשים שהוא עושה הם מעשים שמחברים לעצמו. וכאשר הוא עושה מעשים שמחברים לעצמו, אז מעשיו הם מעשה שמחה.

אדם גדול ששמח במצוות זה לא דווקא אדם העוסק בתורה ומצות כל היום, אלא כמו שאומר הרמח"ל בסוף מסילת ישרים, שאין דרך החסידות שווה למי שעמל בתורה, לבין מי שעמל בפרנסתו. ועליו הוא מדבר, שהגיע למדרגת חסידות, עניו, וזה, יראת חטא, קדושה, רוח הקודש. איך הוא הגיע לשם? כי הוא עושה את מה שהוא, אז הוא מחובר לכל מה שהוא עושה.

ניתן את הדוגמא הכי פשוטה - בן אדם נמצא בבית, יש פח זבל והוא מוריד אותו לפח. האם הוא מחובר למה שהוא עושה, לזבל כנראה שלא. אבל האם למה שהוא עושה הוא מחובר, אדם שהבסיס של החיים שלו, שהוא עושה את מה שהוא, הוא שמח. זה נקרא אדם גדול, ששמח במצוות. אדם גדול כלומר, שהוא עושה את מה שבאמת שייך לו.

שורש כח המעשה

נחמד יותר, צריך להבין, שבעצם כל המעשים שהבן אדם עושה, בשורש זה לא הוא. הרי כאשר האדם הראשון היה קודם החטא, מדרגת מתן תורה לא היה בעולם של מעשה, היה עולם של תורה. כל המציאות הזו שנקראת מעשה, היא תולדת החטא. הדוגמא הברורה, אדם הראשון התגרש מגן עדן, מכאן הוא

נכנס לכל הל"ט מלאכות שהם עולם המעשה, לעבדה ולשמרה (בראשית ב, טו) היה רק בתחילה בגן עדן. אבל כאשר יצא לבחוץ הוא נכנס כולו לעולם המעשה. השורש שלהם הם ל"ט מלאכות, אבל הענפים שלהם הם כל המעשים שקיימים בכל ימות עולם. זה גילוי של כוח המעשה, שנמצא בהאי עלמא. מצד כך עצם כך שבן אדם עושה דברים, אז בן אדם כבר לא נמצא עם עצמו.

נקודת המעשה עצמו, עצם המעשה עצמו הוא תולדה של חטא האדם. אילו לא היה חטא באדם, לא היה מציאות שנקראת מעשה. המעשה הוא עצם עצמו תולדה. נמצא שעצם כך שבן אדם מונח בעולם שנקרא מעשה, הוא בעצם מונח בעולם שנמצא קרא עצבות.

נתבונן ונבין ברור, כאשר האדם חושב, הוא נמצא עם עצמו. אך כאשר האדם עושה את מה שהוא עושה, באופן טבעי הוא עושה את הדברים כלפי חוץ. והוא לא הוא, מי שהוא. גם אדם עליון יותר וצדיק יותר, שהוא עושה את הדברים בהתקשרות פנימית, אבל עצם העשייה של הדבר, זה בעצם לא הוא. בעצם הכוח שנקרא מעשה, כבר מונח היסוד בעומק שמוליד עצבות. המעשה הוא תולדת יסוד העפר. הרי מהעפר חל המעשה של כל העבודות קרקע, שהם שורשי כל המעשים כולם. נמצא שעצם העשייה באה ממקום שיסודה עצבות. וכן מצינו אצל עשו הרשע שנקרא עשו מלשון עשייה, מה הוא אומר על עצמו, הנני הולך למות (בראשית כה, לב), דהיינו שמתגלה שורש של עצבות. מצד כך בעצם כוח העשייה כמעשה, כבר מונח בו כוח של עצבות. ■ המשך בע"ה שבוע הבא מסדרת דע את ביטחונך

צער השכינה

זה חלק אחד בצער חורבן הבית - צער על כך שמה שקיים בפנימיות לא מתגלה בחיצוניות. [מה שאין לי בו השגה בפנימיות, קשה לי להצטער עליו].

החלק השני: ככל שאהבת ישראל שבאדם גדולה יותר, לא מן השפה ולחוץ אלא מן השפה ולפנים, שליבו גדוש אהבה לישראל - אהבתו לאחינו בני ישראל מולידה אצלו צער עמוק, מדוע הם אינם זוכים לכל אותן הכרות אמת שהוא מכיר בתוך נפשו, כל אחד לפי ערכו, וזה צער השכינה הכללי של חורבן הבית.

אנחנו מציירים כאן ציור מעשי לימי האבלות בפועל: אותה הכרת אמת שאני מכיר בתוך נפשי, אבל אני יודע שלא כל חלקי הנפש משתעבדים לאותה הכרה - זה צער השכינה הפרטית שיש לי בנפש שלי. ואותה הכרה שיש לי בנפש, ולא כולם משיגים אותה - על זה יש לי צער השכינה של העדר גילוי האלוקות, לפי השגתי שלי. זו עבודת כל יחיד ויחיד, לצרף את עצמו לצער השכינה בחורבן הבית.

אותה הכרה שיש לי בנפש, ולא כולם משיגים אותה, על זה יש לי צער השכינה של העדר גילוי האלוקות, לפי השגתי שלי, זה עבודת כל יחיד ויחיד, לצרף את עצמו לצער השכינה בחורבן הבית.

(מודפס בספר מועדי השנה מהשיעור העברי המקורי בין המצרים 003 יז בתמוז אור וחשך תשע"ב)

רוב חלקי הקנאה בדור דידן - אין אפשרות להוציאם מהכח לפועל. הם נשארים בלב בוער בקרבו, שמיצר ומתאבל על צער השכינה ועל ישראל שירדו לשפל המדרגה. במעמקי הלב - שם שוכן הצער. ואליבא דאמת, אי אפשר לשנות את הדור מכח קנאות, הדור כבר נמצא הרבה אחרי. אפשר לשנות את הדור מכח אור של מסירות נפש, אבל לא מצד פועל בלבד.

יתן ה' יתברך שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, בנין הכנסת יש-ראל, ויתקיים הכתוב: "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכ-סים" (ישעיהו יא, ט).

(מודפס בספר מועדי השנה מהשיעור העברי המקורי פרשת השבוע תשע"ג 005 פנחס)

ובזה יתבאר מש"כ "לך לך". ופרש"י, "להנאתך ולטוב-תך" וכו'. וצ"ב הרי זהו שלא לשמה? אולם ביאור הדברים הוא, שכאשר אדם זוכה להתכלל בקב"ה, אזי שמחתו שמחת הש-כינה היא, וצער צער השכינה הוא. ולא הנאת וטובת עצמו עמדו לנגד עיניו של אברהם אבינו, אלא הנאת וטובת השכינה. (ספר תורת הרמז - לך לך)

והרי שאנחנו עולים בסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה לע-לות עוד ולעלות עוד ולעלות עוד במעמקי הרצון עד הנגיעה בשורש העליון של הרצון שבערכנו הוא הנעלם ביותר ואז האדם דבק בעצם התפיסה שכל מציאותה היא מציאות של גילוי.

כשהאור הזה בוקע בנפשו של האדם אז תשוקת נפשו של האדם היא כולו מציאות של גילוי שם יש את מקום הכאב העמוק על שכי-נתא בגלותא שכינתא נמצאת בגלות היא כואבת את מציאות העדר הגילוי שכינה ענינה גילוי של הקב"ה זה שכינתו הוא ושכינתו שכינה היא עצם הגילוי והרי שצער השכינה היא צער על העדר של גילוי.

ומי הוא באמת זה שמשותף בצערא דשכינתא יש את ההשתתפות בפועל כדברי רבותינו שהאדם גולה ממקום למקום ובוהו הוא נעשה שותף למציאות של השכינתא שהיא בגלותא גולה ממקום למקום, זה החיצוני של הדבר זה הגוף של הדבר זה הכלי של הדבר. אבל הפנים של השתתפות בצער השכינה הוא שהאדם משתתף עד המ-קום הפנימי נוגע עד מקום שורש נקודת הרצון בעצם ושורש נקר-דת הרצון בעצם הוא הוא הופך להיות כח הגילוי בנפשו ומשם נובע התשוקה מחד למציאות של גילוי ומאידך הכאב העמוק על ההסתר פנים שנמצא בבריאה זהו צערה של שכינה שהזכר.

(דע את תורתך מסירות נפש 002 מסירות נפש בשורשה)

כל אחד ואחד מאיתנו, לפי מדרגתו הפרטית, יש לו הכרה פנימית במקום הפנימי שבנפשו, אבל הוא גם מודע לכך שהיא לא שולטת בפועל על כל רובדי החיים החיצוניים של עצמו - על זה חל צער חורבן הבית הפרטי של כל נפש.

בלבביפדיה מחשבה

יום ד' 20:30

רח' קדמון 4

חולון

לפרטים 050.418.0306

בלבביפדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק

רח' הרב בלוי 33

ירושלים

לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 · USA 718.521.5231 2>4>12

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון info@bilvavi.net

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים · הפצת ספרי קודש רח' דוד 2, ירושלים 02.502.2567

02.623.0294 · ספרי אברמוביץ רח' קוטלר, 5 בני ברק 03.579.3829

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 books2270@gmail.com